

EMANET HAREKETİ

Tanpınar'ın İstanbul'u emaneti

Ord. Prof. Dr.
A. Sühey ÜNVER

Ahmed Hamdi Tanpınar'ın fânî vücudu saati bu kadar kurulmuş, durdu. Ruhân ne zaman ve nerede mülâki olacağımızı bilemediğimiz bir diyara gitti. Beklemek boş. Buna artık acımamın ve hattâ yanmanın faydası da yok. Amma onun bu yokluğunu daima hissedeceğiz. Zira onun gibi tefekkür âleminin her gün bir çeşid tecellisine dikkat eden az. Bunu telâfi edemediğimiz içindir ki üzüldür dururuz. Yâni isteriz ki birisi dîmağını yorsun, bize hazır ve hazmolumuş taze düşüncelerini kolayca veriversin. Biz de dedikodularını yapalım. Yâni biz Ahmed Hamdi gibileri çok harcamışızdır. O, kabiliyet gördüğü herkese ne direktifler vermiştir. Yazdıklarından ve konuşmalarından ben hep bu mânaları sezdim. Amma bunların üzerinde durmağı ve düşünce kuşlarımızı seferber ederek tefekkürün çeşitli dallarına konmağı aklımıza bile getirmez ve sanki izzeti nefsimize dokunmuş gibi hissettirildiği için de yapmayız. Ben bir şeye dikke; ettim. Kimse söyleneni yapmıyor. Meğer ki ilâhî bir il-

ham içine doğsun.

Ahmed Hamdi Beye faydasız kuru kuru yanarlara işte bir canlı canlı vasiyeti:

Ruhan bir yakini, vefatından tam üç ay önce, rahmete kavuşan Bayezid meydanının kaldırımsız tahtaperde dibi ayak izlerinden Çarşıkapısına geliyor. O da acele ile dersine yetişmek için fakültesine âdeta telaşlı koşuyor. Selâmlaşıyorlar. İki adım ilerledikten sonra dönüyor. Ona isimle hitab ederek diyor ki: «İstanbul sana emanet»

Bunu duyduğum ve şaşım. Ahmed Hamdi bir zavallıya İstanbul'u nasıl emanet eder? Hem ne sebebe mebnî? Belediye mümesilli değil, vali değil, sözü dinlenir birisi de olamaz. Onun bu tavsiyesini kim dinler. Dinlemenin de âdabı var. Bir defa o müesseseye bağlı olmak lâzım.

İşte ben size o sırrı çözüyorum. Yıllarca İstanbul onu dertli yaptı. Ölümünde bile bence o dertten bir pay vardır. Zira o da Yahya Kemal'in İstanbul potasında ızdıraplarıyla pişti. O İstanbul'u:

Ey fakîlet hangi bir biçarenin sırtına bâr oldun? diye kendisinden bir diğer zavallı omuza emanet etmiyor. İstanbul'da oturan, oturmayan, gören, görmiyen, burada doğan, doğmıyan, yerli ve yabancı, daha doğmamış yeni nesle kadar herkese vasiyet ediyor.

Demek istiyor ki İstanbul'da oturmak için kendisinde hak görenler burasının beş yıla senedir taazzuv etmiş, Anayasasına uysun. İstanbul'a okumağa gelenler burasını öğrensin, her şeyi görsün ve anlasın. Öğretmenler hangi mevzuda olursa olsun derslerinde mutlaka İstanbul sevgisini talebesine bütün güzelliklerini görmek için her tarafı gezmelerini tavsiye ile anlatsın. Memur ve idare âmirlerinin semt semt İstanbul'u dolayarak sevmeleri ve sevdirmeleri. Hele mimar ve mühendislerin İstanbul'u tanımalarının bir hac vazifesi gibi telâkki etmelerini, yabancıların İstanbul'un inceliklerine ve geleneklerine uymalarını, köyden gelenler köyünün buraya uymayan geri âdetleri yerine İstanbul usullerine riayet etmesi ve burada gördüğü yerli asaleti buoaklarına götürmelerini. Satıcıların, esnafın İstanbul halkını kendilerini ilerinin fakrû zaruretinden kurtarmak için korumaları..

İşte bütün Türkiye'ye ve sâkinlerine ve dünya halkına edilen emanet budur. İstanbul'u emanet. Bu, Tanpınar'ın emanetî. Bunlara dikkat etmeyenler o emanete hiyanet ederler.

